

Analyse | kraka

9. april 2015

De store banker skal polstre sig bedre

Af Jens Hauch m.fl.

Bragt i Politiken den 2. april 2015

Danmark bør stille højere kapitalkrav – især til de store banker – hvis vi vil undgå en ny krise.

”Det bliver den skrappeste banklovgivning, der nogensinde er gennemført i Danmark”, sagde regeringen, da aftalen om regulering af Danmarks største banker – de såkaldte Sifi’er – faldt på plads forrige år. Det helt centrale element er kravet til bankernes såkaldte basiskapital. Status i dag er dog, at kravene til de store bankers basiskapital reelt ikke er højere end inden finanskrisen. Kreditinstitutterne, særligt de systemisk vigtige, er lavt kapitaliserede, dvs. de har en lav egenkapital i forhold til deres balance både i historisk sammenhæng og i forhold til andre virksomheder. Vi sikrer altså ikke, at bankerne er mere modstandsdygtige, hvis en ny finansiel krise skulle ramme. Det er lidt ærgerligt, særligt da det faktisk ikke er særligt dyrt at sikre en bedre polstring.

Banker lever af at låne penge ud. Udlånene kommer enten fra indskud, andre typer af lån eller fra bankernes egenkapital. Egenkapital kan også ses som et lån, som bare ikke skal betales tilbage igen og derfor kan absorbere uventede tab. Hvis en stor del af pengene kommer fra egenkapitalen, er banken modstandsdygtig i en krisesituation, hvor en del af udlånene tabes. Det er i bankens interesse at være modstandsdygtig, men kun til en vis grænse, for hvis bankerne har lav egenkapital ift. udlån, kan aktionærene forvente et større afkast. Modstykket er bl.a. en større konkursrisiko, men den bæres delvis af staten og andre. Enten fordi staten for at undgå skadevirkninger på samfundsøkonomien kan blive tvunget til at gribe ind og redde institutterne eller fordi f.eks. virksomheder og forbrugere ved et bankkrak kan opleve kreditklemmer og derfor må reducere den økonomiske aktivitet – det kan føre til økonomisk tilbageslag.

Kontakt

Jens Hauch
Tlf. 31407715
E-mail jeh@kraka.org

Denne afsmittende effekt kan være særligt stor for de store pengeinstitutter og kan i sidste ende medføre høje renter på statsgælden, mistillid til fastkurspolitikken og et pres på den offentlige gæld. Hertil kommer, at selskabsskattens indretning gør gældsfinansiering mere attraktiv for bankerne. Selskabsskatten giver nemlig et fradrag for forrentning af fremmedkapital, men ikke for forrentning af egenkapital. Der er desuden direkte og indirekte statslig støtte bag de penge, som finansierer bankernes drift. Det gør det relativt dyrere for dem at finansiere sig med egenkapital. Høje kapitalkrav til bankerne kan på den anden side betyde højere udlånsrenter og dermed produktionsomkostninger for virksomhederne. Omkostningerne er dog begrænsede: Hvis kravene øges med et procentpoint vil udlånsrenten højst øges 0,06 procentpoint.

Selv om omkostningerne ved bedre kapitalisering er små, skal de stadig holdes op mod gevinsterne i form af bedre finansiell stabilitet. Sveriges Riksbank vurderer, at gevinsterne ved at forøge kapitalkravene i forhold til Basel III er større end omkostningen. EU-landene har besluttet at forøge kapitalkravene med udgangspunkt i de såkaldte Basel III-retningslinjer, og partierne i Folketinget har besluttet ekstra krav til de største institutter – de såkaldte Sifi-krav.

For de danske Sifi'er betyder det, at de formelle krav til deres basiskapital forøges med 7,7 procentpoint. De store danske institutter fik imidlertid en betydelig lempelse af kapitalkravene i 2008, ved overgang til nye beregningsmetoder, de såkaldte IRB-modeller. De mindre institutter må kun bruge den såkaldte standardmetode. I modsætning til denne kan Sifi-institutterne med IRB-modellerne i højere grad selv fastsætte risikovægte på deres aktiver, selvom de har en tilskyndelse til at sætte dem lavt – det gør det jo lettere at imødekomme kapitalkravene. Overgangen til IRB-modeller gav således Sifi'erne et løft svarende til 8,4 procent af basiskapitalen. Samlet set er kravene til institutternes basiskapital således stort set uændrede i forhold til situationen inden krisens udbrud.

Det centrale omdrejningspunkt i den danske Sifi-aftalen er, at de danske institutters internationale konkurrenceevne ikke må svækkes. Kravene skal altså sænkes, hvis referencelandene sænker ambitionerne. Det er meget uheldigt, da kravet bør afspejle hensynet til finansiell stabilitet. Dertil kommer, at der er forskellige politisk motiverede elementer i IRB-modellerne, f.eks. er risikovægten lavere for udlån til små og mellemstore virksomheder, ligesom statsobligationer fra EU-lande, dvs. også Grækenland, anses som risikofrie. Danmark bør udnytte det råderum for højere kapitalkrav, der allerede i dag eksisterer inden for EU's regulering og ikke lade andre enkeltlande bestemme vores krav til Sifi'erne via en konkurrenceevneklausul.

Derudover bør Danmark inden for EU arbejde for, at kapitalkravene styrkes mærkbart, og at der suppleres med et uvægtet kapitalkrav. IRB-modellerne ikke er simpelthen ikke nok modnet til, at krav til den vægtede balance er tilstrækkeligt. Ligeledes bør de politisk motiverede rabatter i IRB-beregningen fjernes. Endelig bør man overveje at omlægge den eksisterende lønsumsafgift til en skat på risikabel gæld for ad denne vej at øge institutternes tilskyndelse til at kapitalisere sig bedre. Selv med disse tiltag kan der opstå finansielle kriser i fremtiden. Det må vi leve med, men tiltagene kan reducere sandsynligheden for og størrelsen af fremtidige kriser.